

د هیواد نه دباندي د ټولو افغانی صحی پرسونل د پاملرني وړ!

پاکټر صاحب نذیر نعیمی د صفحی څخه. د بناغلی نعیمی صاحب څخه په پیری مننی سره.

ددی متن دری ژباړه به هم پیر ژر خپره بنی. ناصر اوریا

د ۲۰۱۶ عیسوي کال د اگست د ۲۸ څخه تر ۲۲ د سپتمبر پوری می د کابل نه لیدنه وکړه. ما غوښتل چه د کابل د روغتونونو د عمومی حالت یوه ارزیابي وکوم او په خاصه توگه د سرطان د ناروغانو د علاج د اسانتیاوو په هکله څیړنه وکوم. د پیرو کلونو راهیسي می دا آرمان درلود چه د گران هیواد د پیرو احسانونو د جملی څخه د وریا طبي زده کړي یو څه نا څه قرض ادا کړم. په افغانستان کی د دوامداری جگړی او بلاخره د تباکونکی کورنی جگړی له امله مونږ پیر تعداد د افغانستان څخه کپی کولو ته مجبور شوو. مونږ ټول بیدون له دی چه د کومی ایډیالوژی او لیاری پیروان وو ددی جگړی څخه تاوانی شوی یوو. زه له دی نه څه نا څه خبر یم چه زمونږ پیرو افغانی صحی کدرونو په مختلفو وختونو کی افغانستان ته سفرونه درلودل او هغوی مختلفي لاسته راوړني هم درلودي مگر دا لاسته راوړني تیت او پرک او په زیاتو مواردو کی یی نتجی دوامداره نه وی. ما هم شوق درلود چه د افغانستان د صحی سکتور سره مرسته وکړم او پدی ارتباط می په ۲۰۰۴ ع کال کی ننگرهار ته یو پنځه هفتي سفر درلود او تر هغه وروسته می هم څو واره د مرستې د امکاناتو د لټي په نیت لنډ سفرونه درلودل. په هغه وخت کی د یو طبي/ جراحی تریننگ پروگرام عملی کول ستونزمن کار وه او زه نه غواړم د هغه په عواملو باندی وغزیزم.

د یو سلسله مقدماتی څیړنو او تماسونو وروسته می دا ځل د اگست د ۲۸ نیټي نه تر ۲۲ سپتمبر ۲۰۱۶ پوری د کابل نه لیدنه وکړه. د استقلال , وزیر اکبر خان, ابن سینا, علی آباد, کیور, بلوسوم د روغتونونو څخه می لیدنه وکړه او د نوموړو روغتونون د رئیسانو او د جراحی سرویس د شیفانو سره می مفصلي خبری وکړي. په ابن سینا , استقلال او کیور روغتونونو کی می زیات وخت تیر کړو او د هغوی په عملی کارونو کی می برخه واخسته او داکتر صاحبانو زما علاقمندی او د مرستی ارادي ته ښه راغلاست ووايه. همدارنگه می د صحت عامی وزارت د یو شمیر محترمو مسئولینو او د کابل د طبی پوهنتون محترم رییس سره د روغتونونو د ستونځو د ح او په خارج کی د افغان طبی کدرونو د راجلبولو په باره کی خبری وکړی. د علی آباد په شمول د کابل د ټولو روغتونونو ستونځی څه نا څه یو شان دی. سامان آلات یی کم, زاړه او د سامان د حفظ, مراقبت او ترمیم پروگرام وجود نه لری. د روغتونونو د مسلکی , تخنیکي او لوجیستیکی نوښت او تقویه کولو ته د شدید ضروریت احساس کیزی. افغانستان کی دوامدار جنگی حالت د دولت مالی منابع محدودی کړی دی او له دی سببه زمونږ صحی سکتور پیری مالی ستونځي

لری. ما ته دا هم معلومه شوه چه په افغانستان کی د سرطان د ناروغانو د علاج لپاره هیڅ اسانتیاوی نه شته. د خوبسې خبره ده چه اوس په دی اخوا کی د افغانستان کانسر فونډیشن افتتاح شوی دی تر څو د سرطان د ناروغانو لپاره اسانتیاوی برابرې کړي. ددی فونډیشن له خوا د جمهوریت روغتون په یو برخه کی د کیموتیراپی پولیکلینک او ورسره داخل بستر وارپ خلاص شوی دی اوپه راتلونکی نژدی وخت کی به د جراحی لپاره هم امکانات برابر شی. زه دا اراده لرم چه د کانسر فونډیشن سر د جراحی په قسمت کی منظمه او دوامداره همکاري وکړم او ددی نه علاوه د نورو روغتونونو سره د سرطان د جراحی د تریننگ په هکله مرسته وکړم خو زه د نورو افغان هم مسلکانو همکاري او مرستی ته اړتیا لرم. البته افغانستان کی په ټولو صحي ساحو کی د مسلکی کدرونو اشد ضرورت دی او هر ډول مرستی ته د قدر په سترگه کتل کیږی. په افغانستان کی د سرطان د علاج د کدرونو پیر کمبود او په زیاترو برخو کی وجود نه لری. زمونږ اکثره وطنداران کوم چه مالي امکانات لري د سرطان د علاج لپاره همسایه هیوادونو (پاکستان, ایران, هندوستان) ته ځي او هغوی چه بیوزلي دی نو ناهیلی او پریشانی ته پاتی او د ناعلاجی نه خپل ژوند له لاسه ورکوی. په افغانستان کی د راپیوتراپی امکانات نه شته او د مکمل پتالوژی معایناتو امکانات هم نشته او ځنی معاینات خارج ته لیږل کیږی. د معیاری تشخیصیه وسیالو او دی هغی د صحیح استعمال ظرفیتونه پیر کمزوری دی.

د سرطان د ناروغانو د تداوی د بهتر کولو کار مشکل خو ناشوونکی کار نه دی. که مونږ یو بل ته لاس ورکړو او څه نا څه یو وړوکی تیم هم جوړ کړای شوو نو مونږ به په دی کار کی لاسته راوړني ولرو. ددی کار لپاره مونږ ته دی جراحی, انکولوژی, پتالوژی, راپیولوژی, پالیاتیو میدسن, نرسنگ, پارامدیک, لابراتوار او داسی نورو متخصصینو اړتیا ده. غیر طبی زړه سواندي افغانان کولای شی مونږ سره په نورو شیانو کی مرسته وکړی. زه فکر کوم دا یو ملی اشر دی او مونږ په ټولو افغانانو او په خاص ډول په طبی کدرونو غږ کوو چه هر څوک دی د خپل توان او امکاناتو په اندازه اخلاص وکړی. تاسو کولای شی مونږ ته بنی مشوري راکړی, هر کال یا هر دوه کاله وروسته او یا دا چه کله تاسو وخت ولري د یوی هفتی نه نیولی تر زیات وخته کابل ته راشي او کومک وکړی. دا چه زما مسلکی ارتباط د جراحی سره ده نو لدی کبله مو د جراحی او په خاص ډول د سرطان جراحی په پروگرام باندی د اقدام کولو اراده کړی ده, خو د سرطان نه علاوه مونږ غواړو چه د امکاناتو په صورت کی نورو ساحو کی هم ورته پروگرام عملی کړو. مونږ به کوشش وکړو چه د وزارت صحت عامی او د کابل طبی پوهنتون سره په همکاري کی د ستاسو د راتگ نه مخکی تاسو لپاره پروگرام آماده کړو.

مونږ غواړو چه دا پروگرام په دوه مرحلو کی عملی کړو:

۱. د هیواد د باندی د افغانی طبی پرسونل د نټورک جوړول داسی چه مونز یوډبل سره په رابطه کی شوو او یو داتابیس د هغو کسانو چه یا اوس او یا په آینده کی دکومک کولو شوق لری جوړ کړو. پدی وسیله به مونز وپوهیزو چه مونز سره څومره امکانات شته.

۲. په دوهم قدم کی به په کابل کی د مقاماتو سره د همکاري پرتوکول او د عملی کار د طرزالعمل موافقه لاسلیک کوو.

مونز سره داسی پلان هم شته چه په کابل کی به د کارونو د انسجام او د مقاماتو سره د رابطي لپاره د یو نمایندده د موجودیت لپاره هم لپاره اواره کړو. مونز باید یوه یا دوه دولتی روغتونونه انتخاب کړو او په هغو کی په عالی سویه متخصصین تربیه کړو. زمونز گران افغانستان یو غریب او وروسته پاتی هیواد دی او دا زمونز ټولو مسولیت دی چه د خپلو غریبو وطنوالو په ستونځو کی ځان شریک وگڼو. د هر کار په شروع کی څه ستونځی وی خو که مونز په گډه او دوامدار ډول هڅی وکړو نو پدی نیک کار کی به که خدای پاک کول بریالی شوو.

زه د "ډاکټران د افغانستان لپاره Doctors for Afghanistan" کوم چه مرکز یی په امریکا کی دی یوځای کار کوم خو دا پروژه خلاصه او د هیڅ چا ملکیت نه دی او دا به زمونز لپاره د پیری خوشحالی خبره وی چه که هر څوک وغواړی ددی هدف لپاره کار وکړی نو مونز به ورسره د دوی د کشرانو په شان په خدمت کی یوو. مونز د افغانستان نه باندی پیر تکړه او پیاوړی افغانی کدرونه لرو او مونز ستاسی مرستو او مشورو ته سترگی په لپار یوو.

مونز سره په لاندی پتو اړیکه ټینگولای شی.

په درنښت

Nazir Naimy, MD, PhD
Abdominal and colorectal surgeon
Department of GI surgery
Akershus university hospital
University of Oslo
Norway
Mail: moh_nazir@yahoo.no
Cell phone: +4741367633
home 4763802134+

Dr. Naser Oria
Doctors for Afghanistan, USA
Mail: naseroria@hotmail.com